

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงาน
วิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
สุรินทร์ เขต 3

Creative Leadership of Administrators Affecting Academic Affairs
Administration under Surin Primary Educational Service Area Office 3

บุญสิตา มะลัยทอง¹, สุพจน์ แสงเงิน²
Bunsita Malaithong¹, Supot Saeng-gnern²
สถาบันรัชต์ภาคย์¹

¹Corresponding Author. E-mail: bunsitabeau@gmail.com¹, Supot.97@hotmail.com²

Abstract

This research aimed to study 1) Study the creative leadership of school administrators under the Surin Primary Educational Service Area Office 3. 2) Study academic administration in schools under the Surin Primary Educational Service Area Office 3. 3) Examine the relationship between the creative leadership of school administrators and the academic administration of schools under the Surin Primary Educational Service Area Office 3. 4) Investigate the impact of school administrators' creative leadership on the academic administration of schools under the Surin Primary Educational Service Area Office 3. consisted of 336 teachers from basic education institutions under the Surin Primary Educational Service Area Office 3. They were selected by the sample size was determined using Krejcie and Morgan's table and selected using stratified random sampling and proportional sampling methods the instrument for collecting data was a five-level Likert scale questionnaire with a reliability coefficient of 0.975.

Analysis of data by Descriptive statistics and Content Analysis. The research results were found as follows; 1 The overall level of creative leadership of school administrators under the Surin Primary Educational Service Area Office 3 was high. 2 The overall level of academic administration in schools under the same jurisdiction was also high 3 There was a moderately high positive correlation between school administrators' creative leadership and the academic administration of schools ($r = 0.72^{**}$). 4 The factors of creative leadership that influenced academic administration could predict academic administration using the following regression equations: Raw score equation : $Row Y = 0.45 + 0.79X_5 + 0.07X_2 + 0.03X_4$ Standard score equation: $Z = 0.86Z_5 + 0.07Z_2 + 0.05Z_4$.

Keywords: Leadership ; Creative leadership ; Academic administration

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์เขต 3 2) เพื่อศึกษาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์เขต 3 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์เขต 3 4) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูผู้สอนในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 จำนวน 336 คน โดยใช้ตารางของ เครชชี และมอร์แกน (Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. 1970: 607-610). สุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Sampling) ทำการแบ่งชั้นตามขนาดสถานศึกษา แล้วสุ่มตัวอย่างในแต่ละชั้นตามสัดส่วน (Proportional) ง่าย ๆ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็น ได้แก่ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดย (สถิติพื้นฐาน) และหรือ (สถิติอ้างอิง) และหรือ (การวิเคราะห์เนื้อหา Content Analysis) ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 3) ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 มีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับค่อนข้างสูง ($r = 0.72^{**}$) 4) ปัจจัยภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สามารถสร้างสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ $Y = 0.45 + 0.79X5 + 0.07X2 + 0.03X4$ และสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน $Z = 0.86Z5 + 0.07Z2 + 0.05Z4$

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำ ; ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหาร ; การบริหารงานวิชาการ (14pt)

บทนำ

ผู้บริหารต้องถือการบริหารงานวิชาการเป็นภารกิจหลัก ซึ่งถือได้ว่าเป็นหัวใจ ถือได้ว่าเป็นหัวใจ เป็นส่วนสำคัญที่สุดในสถานศึกษา ต้องใส่ใจและตระหนักในภารกิจ มีการปรับปรุงตนเอง มีความรู้ด้านวิชาการอย่างถ่องแท้ รวมทั้งพัฒนางานวิชาการให้ทันต่อการศึกษายุคปัจจุบัน (จรูณี เก้าเอี้ยน. 2557 : 6) ซึ่งการบริหารงานวิชาการหมายถึง กระบวนการบริหารกิจกรรมทุกอย่าง เพื่อการปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้น ตั้งแต่การกำหนดนโยบาย การวางแผน การปรับปรุง พัฒนาการเรียนการสอน ตลอดจนการประเมินผลการสอนเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและจุดมุ่งหมายของการศึกษา เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน โดยขอขยายและภารกิจของสถานศึกษาด้านงานบริหารงานวิชาการ มีทั้งสิ้น 17 ด้าน (กระทรวงศึกษาธิการ. 2556 : 41) ผู้บริหารจึงจะต้องให้ความสำคัญอย่างยิ่งในการบริหารวิชาการโดยการสนับสนุน ส่งเสริม และพัฒนาให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้บรรลุจุดมุ่งหมาย และเจตนารมณ์ของหลักสูตรที่กำหนดขึ้นซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่เสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่สถานศึกษาในด้านการบริหารและการจัดการ ส่งผลให้สถานศึกษามีศักยภาพในการพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล ตลอดจนการจัดสรรและบริหารปัจจัยเกื้อหนุนเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียน รวมถึงการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพและมีคุณภาพ เพราะการศึกษาเป็นการวางพื้นฐานในการพัฒนาคนให้มีความรู้

ความสามารถ ปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข เป็นการสร้างความมั่นคงในอาชีพ และความสำเร็จในชีวิตของพลเมือง เพื่อความมั่นคงของชาติด้วย (ภวนันท์ชัย สวัสดิ์สละ. 2563 : 13) จากความสำคัญดังกล่าว สถานศึกษามีหน้าที่สำคัญในการจัดการศึกษา โดยมีผู้บริหารสถานศึกษาและครูทำหน้าที่จัดการศึกษาให้กับผู้เรียน การบริหารงานวิชาการเป็นงานที่สำคัญสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษานั้น ๆ ต้องมีภาวะผู้นำและมีความสามารถในการบริหารจัดการ เนื่องจาก การบริหารงานวิชาการเกี่ยวข้องกับทุกกิจกรรมในสถานศึกษา ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายหลักของสถานศึกษาและบ่งชี้ความสำเร็จของผู้บริหารสถานศึกษา (นาวา สุขรมย์, 2550: 1) การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนจึงมีความจำเป็นอย่างมากและถือได้ว่าเป็นเข็มทิศที่สำคัญที่จะนำพาโรงเรียนก้าวหน้าไปสู่มาตรฐานการศึกษาแห่งชาติได้ (สุทธิรักษ์ หงสะมัด. 2551 : 5)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 เป็นหน่วยงานทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ รับผิดชอบ ควบคุม กำกับ ดูแล ส่งเสริม และสนับสนุนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพื้นที่ มีจำนวนสถานศึกษา 233 แห่ง นักเรียนทั้งหมดจำนวน 44,994 คน ข้าราชการครูจำนวน 2,697 คน ผลการพัฒนาการศึกษาในช่วง 5 ปีการศึกษาที่ผ่านมา พบว่า คุณภาพการศึกษาประสบปัญหาด้านที่ต้องได้รับการพัฒนาอย่างเร่งด่วนในระยะต่อไป คือด้านคุณภาพการจัดการศึกษา ผลการพัฒนายังไม่เป็นที่น่าพึงพอใจ เนื่องจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จากผลการทดสอบทางการศึกษายังอยู่ในระดับต่ำกว่าค่าเฉลี่ยระดับประเทศปีการศึกษา 2565-2567 ปัญหาการอ่านออกเขียนได้ อัตราการจบตามระยะเวลาที่หลักสูตรกำหนด ยังมีนักเรียนส่วนหนึ่งไม่จบตามระยะเวลาที่หลักสูตรกำหนด จำเป็นจะต้องเร่งพัฒนาด้านคุณภาพการจัดการศึกษาอย่างเร่งด่วน และความต้องการจำเป็นของการดำเนินงาน พบว่า ความต้องการจำเป็น คือ กลยุทธ์เสริมสร้างศักยภาพผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาซึ่งเป็นหลักสำคัญในการบริหารและการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ โดยด้านรูปแบบการบริหารจัดการ จุดแข็ง ผู้บริหารมีภาวะผู้นำ ผู้บริหารบริหารงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาล ผู้บริหารรับฟังความคิดเห็นของผู้ได้บังคับบัญชา จุดที่ควรพัฒนา การประสานงานมีความล่าช้าในบางเรื่อง การบริหารจัดการในบางเรื่องยังไม่ชัดเจน การบริหารจัดการในบางเรื่องไม่เป็นไปตามกำหนดการ ดังนั้นจึงควรพัฒนากลยุทธ์เพื่อนำมาจัดการศึกษาให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3. 2567 : 12-13)

นโยบายสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 ด้านที่ 2 ผู้บริหารสถานศึกษาบริหารโดยยึดหลักธรรมาภิบาลเป็นผู้บริหารมืออาชีพ และเน้นการนิเทศภายใน ตามหลักคิดคุณภาพอยู่ที่ห้องเรียน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3. 2567 : 60) ซึ่งมีความสอดคล้องกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ จากการทบทวนเอกสาร และการดำเนินงานที่ผ่านมา ยังพบว่า ขาดข้อมูลเชิงประจักษ์ที่สะท้อนระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในบริบทของสำนักงานเขตพื้นที่ ยังไม่ปรากฏข้อค้นพบที่ชัดเจนว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดมีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์อยู่ในระดับใด และภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ด้านใดที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ ซึ่งผลการวิจัยจะช่วยสนับสนุนการกำหนดแนวทางพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบาย คุณภาพอยู่ที่ห้องเรียน นำไปสู่การยกระดับคุณภาพผู้เรียนอย่างยั่งยืนต่อไป

จากความเป็นมาของสภาพปัญหาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 โดยการศึกษาค้นคว้าวิจัยในครั้งนี้ ผลการศึกษาจะทำให้ได้ทราบระดับของการปฏิบัติงานทางวิชาชีพของตน และการนำข้อมูลที่ได้ไปปรับใช้เป็นแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำและการพัฒนาการบริหารงานวิชาการ พร้อมทั้งมีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ สามารถพัฒนาบุคลากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีทิศทางที่ถูกต้องเหมาะสม

ตลอดจนผลที่ได้จากการศึกษาจะนำไปใช้เป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาในการปรับปรุงพัฒนาตนเองให้มีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์เพื่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาให้มีประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3
2. เพื่อศึกษาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3
4. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 ผู้วิจัยได้ศึกษา ค้นคว้าและรวบรวมหลักการ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยมีประเด็นสำคัญ ดังนี้ 1. ภาวะผู้นำ 2. ความสำคัญของภาวะผู้นำเชิง 3. ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหาร 3.1 การทำงานแบบทีมในการสืบเสาะหาความรู้ 3.2 การร่วมมือกันแก้ปัญหา 3.3 การจินตนาการสร้างภาพอนาคตที่ควรเป็น 3.4 การตรวจสอบความเชื่อร่วมกัน 3.5 การใช้คำถาม 3.6 การรวบรวมวิเคราะห์และแปลผลข้อมูล 4. การบริหารงานวิชาการ 4.1 การพัฒนาหลักสูตร 4.2 การวางแผนงานวิชาการ 4.3 การจัดการเรียนการสอน 4.4 การวัดและประเมินผล 4.5 การนิเทศการศึกษา

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ครูผู้สอนในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 จำนวน 2,697 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3. 2567 : 10). กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูผู้สอนในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 จำนวน 336 คน โดยใช้ตารางของ เครซี่ และมอร์แกน (Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. 1970: 607-610). สุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Sampling) ทำการแบ่งชั้นตามขนาดสถานศึกษา แล้วสุ่มตัวอย่างในแต่ละชั้นตามสัดส่วน (Proportional) ง่าย

ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่วิจัย คือ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3

ทบทวนวรรณกรรม

ความหมายของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์

สำนักงานราชบัณฑิตยสภา (2561 : 23) กล่าวว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ หรือ ซีแอล (CL) หมายถึง คุณลักษณะของผู้นำที่มีความรู้ มีเชี่ยวชาญสูง มีบุคลิกภาพ และมีพฤติกรรมทางสังคม มีความสามารถส่งเสริม

สนับสนุนให้ผู้ร่วมงานมีความคิดสร้างสรรค์ ใช้ความคิดใหม่ในการแก้ปัญหา และตอบสนองความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย สร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการคิดสร้างสรรค์ ที่จะส่งผลให้องค์กรเกิดประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล ซึ่งผู้นำต้องพัฒนาตนเองให้มีคุณลักษณะของความเป็นผู้นำเชิงสร้างสรรค์ด้วย ผู้นำเชิงสร้างสรรค์จะต้องเป็นผู้รอบรู้ มีไหวพริบ และต้องมีข้อมูลในเรื่องประเด็นที่มีปัญหา การแก้ปัญหาของผู้นำต้องมีความรู้ที่จะกำหนดแนวความคิด การมีเซวปัญญาจะช่วยให้มีความคิดสร้างสรรค์ มีความคล่องแคล่ว และมีความสามารถในการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้ดี เป็นผู้ที่สามารถรับมือกับการขัดแย้งและความวุ่นวายได้อย่างดี ผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์ต้องยึดถือความถูกต้อง มีพลังที่จะฟันฝ่าอุปสรรค และเป็นคนเปิดเผยตรงไปตรงมา ปัจจัยที่สำคัญที่ช่วยให้ผู้นำมีคุณลักษณะของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ประกอบด้วย การสร้างทีมงาน การฟัง การตัดสินใจอย่างมีอิสระ และมีความรู้ในการอ้างบุคคลากร องค์การสามารถสนับสนุนให้บุคคลมีความคิดสร้างสรรค์โดยการสนับสนุนให้บุคคลมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาดำเนินการต่างๆ เพื่อตอบสนองความต้องการและความจำเป็นขององค์กร เปิดโอกาสให้บุคคลมีเวลาในการคิดแก้ปัญหา ชักชวนคนให้ทำสิ่งดีๆ ส่งเสริมสนับสนุนให้บุคคลหาวิธีการใหม่ๆ ในการแก้ปัญหา

จันจิรา น้าขาว (2562 : 17) กล่าวว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหาร หมายถึง ผู้นำที่มีการแสดงพฤติกรรมที่ตอบสนองเชิง จินตนาการโดยการคิดไตร่ตรองอย่างละเอียดถี่ถ้วนในสถานการณ์ต่าง ๆ และประเด็นต่าง ๆ โดยใช้แนวคิดของ แอช และ เพอร์ซาล ประกอบด้วยคุณลักษณะ พฤติกรรมเฉพาะ 6 คุณลักษณะ ได้แก่ 1) การทำงานแบบทีมในการสืบเสาะหาความรู้ (Team Inquiry) 2) การร่วมมือกันแก้ปัญหา (Collaborative Problem Solving) 3) การจินตนาการสร้าง ภาพอนาคตที่ควรเป็น (Imaging Future Possibilities) 4) การตรวจสอบความเชื่อร่วมกัน (Examining Shared Beliefs) 5) การใช้คำถาม (Asking Questions) 6) การรวบรวมวิเคราะห์ และ แปลผลข้อมูล (Collecting Analyzing and Interpreting data)

สรุปได้ว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ หมายถึง คุณลักษณะของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ที่ผู้นำหรือผู้บริหาร องค์กรต้องมีคือ การเป็นบุคคลที่มีบุคลิกลักษณะหรือพฤติกรรมในการแสดงออกถึงการมีความรู้ มีวิสัยทัศน์ มีจินตนาการมีความกระตือรือร้น มีเหตุผล มีความคิดสร้างสรรค์มีความสามารถในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นภายใต้สถานการณ์ต่าง ๆ รวมถึงการสามารถทำให้บุคคลากรหรือผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทหน้าที่หรือภาระงานที่ได้รับมอบหมายให้บรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ขององค์กรได้อย่างเหมาะสมซึ่งผู้วิจัยได้นำมาใช้ในการกำหนดตัวแปรในการศึกษา โดยใช้แนวคิดของ แอช และ เพอร์ซาล ประกอบด้วยคุณลักษณะพฤติกรรมเฉพาะ 6 คุณลักษณะ ได้แก่ 1) การทำงานแบบทีมในการสืบเสาะหาความรู้ 2) การร่วมมือกันแก้ปัญหา 3) การจินตนาการสร้างภาพอนาคตที่ควรเป็น 4) การตรวจสอบความเชื่อร่วมกัน 5) การใช้คำถาม 6) การรวบรวมวิเคราะห์และแปลผลข้อมูล

แนวคิด ทฤษฎี ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์

ทฤษฎีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของ แอช และ เพอร์ซาล (2007 : 2) ทฤษฎีที่เกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ได้รับการพัฒนามาจากแอช และ เพอร์ซาล บนพื้นฐานความเชื่อที่ว่า “ในโรงเรียนหนึ่งอาจมีผู้นำได้หลายคน ซึ่งแสดงบทบาท การใช้ภาวะผู้นำในลักษณะต่าง ๆ มากมาย บทบาทภาวะผู้นำจึงมิได้จำเพาะเจาะจงแต่ผู้บริหารเท่านั้น” ซึ่งหน้าที่ของผู้บริหารคือการสร้างโอกาสการเรียนรู้ให้แก่ครู อาจารย์ และบุคคลากร เพื่อเป็น การสร้างโอกาสให้คนเหล่านี้ได้พัฒนาตนเองไปสู่การเป็นผู้นำเชิงสร้างสรรค์ แนวคิดนี้ยังมองว่า “ครูคือผู้นำ” (Teacher as Leaders) โดยมี ครูใหญ่ เป็นผู้นำของผู้นำ (Leader of Leader) อีกทอด หนึ่ง โดยหน้าที่สำคัญของผู้บริหารจึงไม่เพียงแต่ส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนเท่านั้น แต่ยังรวมถึง การส่งเสริมการเรียนรู้ของครูอาจารย์และบุคคลากรซึ่งเป็นผู้นำใหญ่ของโรงเรียนด้วย การเป็นผู้นำเชิง สร้างสรรค์ (The Formative Leader) นั้นจำเป็นจะต้องอาศัยทักษะการเอื้ออำนวยความสะดวกอยู่ใน ระดับสูง ทั้งนี้เพราะสาระที่เป็นภารกิจหลักของทฤษฎีนี้

สรุปได้ว่า ทฤษฎีแนวคิดของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ เน้นการปรับองค์กรให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ส่งเสริมให้เกิดภาวะผู้นำในทุกกระดับ และสร้างวัฒนธรรมที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม โดยผู้นำต้องมีทักษะในการคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ และคิดรับผิดชอบ เพื่อให้สามารถบริหารองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพและตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม

จากการทบทวนทฤษฎี/วรรณกรรม/แนวความคิด

จากการศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจะเห็นได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญ และมีส่วนรับผิดชอบต่อการจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเป็นผู้กล้า คิดกล้าทำ สร้างนวัตกรรม และพัฒนาสนับสนุนครูให้พัฒนาความสามารถ ที่สำคัญต้องมีความเข้าใจอย่างชัดเจน ในการบริหารงานวิชาการ มีความมุ่งมั่นความเป็นเลิศทางวิชาการเพื่ออนาคต โดยผ่านการมีส่วนร่วม การมีภาวะผู้นำ สร้างสรรค์จะช่วยให้เข้าใจปัญหาที่เกิดขึ้นภายในองค์กรและร่วมกันเสนอแนะแนวทางการแก้ปัญหา มีคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ ปรับปรุงความรู้และทักษะที่ตนเองมีอยู่ให้ ทันสมัยก้าวหน้าอยู่เสมอ ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหาร มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริม ประสิทธิภาพของการบริหารงานวิชาการ โดยมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในทางบวก งานวิจัยยังได้เสนอแนวทางการพัฒนาเชิงนโยบายและปฏิบัติ เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถขับเคลื่อน งานวิชาการได้อย่างมีคุณภาพ และเหมาะสมกับบริบทของยุคการศึกษาใหม่ ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการที่ดี ยิ่งขึ้น

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม ดังนี้

1) การศึกษาในเชิงเอกสาร (Documentary Study) ทำการศึกษาและรวบรวมข้อมูล จากเอกสารและการสร้างเครื่องมือสร้างแบบสอบถามตามกรอบแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา

2) เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นแบ่งเป็น 3 ตอน

3) การเก็บรวบรวมข้อมูล

นำแบบสอบถามพร้อมด้วยหนังสือขอความอนุเคราะห์ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 เพื่อแจกแบบสอบถาม จำนวน 336 ฉบับ

4) การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product-Moment Correlation Coefficient)

การวิเคราะห์ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์เขต 3 ใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Stepwise Multiple Regression Analysis) และวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) โดย และใช้วิธี Stepwise

5) การนำเสนอผลการศึกษาวิจัย

สถิติในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่

1. การหาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์กับการการบริหารงานวิชาการ โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlations Coefficient)

2. การวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ (Stepwise Multiple Regression Analysis) เพื่อใช้สำหรับทดสอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 ผลการวิจัยพบว่าภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.33$, S.D. = 0.37) และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านการการร่วมมือกันแก้ปัญหา

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 โดยรวม และรายด้าน

Table 1 Mean and SD of Creative Leadership under Surin Primary Educational Service Area Office 3 overall and analyze in each aspect

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา Creative Leadership	n = 336		แปลผล
	\bar{x}	S.D.	
1. การทำงานแบบทีมในการสืบเสาะหาความรู้ (Team Inquiry)	4.19	0.55	มาก
2. การร่วมมือกันแก้ปัญหา (Collaborative Problem Solving)	4.47	0.33	มาก
3. การจินตนาการสร้างภาพอนาคตที่ควรเป็น (Imaging Future Possibilities)	4.29	0.51	มาก
4. การตรวจสอบความเชื่อร่วมกัน (Examining Shared Beliefs)	4.33	0.49	มาก
5. การใช้คำถาม (Asking Questions)	4.35	0.33	มาก
6. การรวบรวมวิเคราะห์และแปลผล (Collecting Analyzing and Interpreting Data)	4.31	0.52	มาก
รวม	4.33	0.37	มาก

วัตถุประสงค์ที่ 2 ผลการวิจัยพบว่าการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.37$, S.D. = 0.31) และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด และมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านการจัดการเรียนการสอน

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 โดยรวม และรายด้าน

Table 2 Mean and SD of Administrators Affecting Academic Affairs Administration under Surin Primary Educational Service Area Office 3 overall and analyze in each aspect

การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา Academic Affairs Administration	n = 336		แปลผล
	\bar{X}	S.D.	
1. ด้านการพัฒนาหลักสูตร (Development of curriculum)	4.45	0.33	มาก
2. ด้านการวางแผนงานวิชาการ (Academic planning)	4.24	0.50	มาก
3. ด้านการจัดการเรียนการสอน (Teaching and learning management)	4.52	0.31	มากที่สุด
4. ด้านการวัดผลและประเมินผล (Measurement and evaluation)	4.43	0.31	มาก
5. ด้านการนิเทศการศึกษา (Educational supervision)	4.19	0.59	มาก
รวม	4.37	0.31	มาก

วัตถุประสงค์ที่ 3 ผลการวิจัยพบว่ามีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับค่อนข้างสูง ($r_{XY} = 0.72$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวม (X) กับการบริหารวิชาการในสถานศึกษา พบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวม (X) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการนิเทศการศึกษา (Y_5) อยู่ในระดับค่อนข้างสูง ($r_{XY5} = 0.68$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .01 มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการวางแผนงานวิชาการ (Y_2) อยู่ในระดับค่อนข้างสูง ($r_{XY2} = 0.65$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .01 มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการวัดและประเมินผล (Y_4) อยู่ในระดับปานกลาง ($r_{XY4} = 0.57$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .01 มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาหลักสูตร (Y_1) อยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ ($r_{XY1} = 0.36$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .01 มีความสัมพันธ์กับการจัดการเรียนการสอน (Y_3) อยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ ($r_{XY3} = 0.23$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .01

ตารางที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3

Table 3 Correlation coefficient between Creative Leadership of Administrators and Academic Affairs Administration under Surin Primary Educational Service Area Office 3

การบริหารวิชาการ Administrators and Academic						
ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ Creative Leadership	(Y ₁) ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา	(Y ₂) ด้านการวางแผนงานวิชาการ	(Y ₃) ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา	(Y ₄) ด้านการวัดผลและประเมินผล	(Y ₅) ด้านการนิเทศการศึกษา	รวม (Y)
(X ₁) การทำงานแบบทีมในการสืบเสาะหาความรู้ (Team Inquiry)	.13*	.51**	.09	.40**	.53**	.50**
(X ₂) การร่วมมือกันแก้ปัญหา (Collaborative Problem Solving)	.35**	.42**	.27**	.43**	.40**	.51**
(X ₃) การจินตนาการสร้างภาพอนาคตที่ควรเป็น (Imaging Future Possibilities)	.20**	.48**	.09	.41**	.51**	.50**
(X ₄) การตรวจสอบความเชื่อร่วมกัน (Examining Shared Beliefs)	.33**	.55**	.17**	.43**	.59**	.60**
(X ₅) การใช้คำถาม (Asking Questions)	.57**	.75**	.51**	.79**	.77**	.93**
(X ₆) การรวบรวมวิเคราะห์และแปลผล (Collecting Analyzing and Interpreting Data)	.31**	.55**	.15**	.43**	.58**	.59**
รวม (X)	.36**	.65**	.23**	.57**	.68**	.72**

วัตถุประสงค์ที่ 4 ผลการวิจัยพบว่าการใช้คำถาม (X5) เป็นตัวแปรพยากรณ์ที่ดีที่สุด สามารถพยากรณ์การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 ได้ร้อยละ 87.00 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อเพิ่มตัวแปรพยากรณ์ การร่วมมือกันแก้ปัญหา (X2) และการตรวจสอบความเชื่อร่วมกัน (X4) เพิ่มขึ้นจากเดิมเป็นร้อยละ 87.80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์เขต 3

Table 4 Analysis results of Creative Leadership of Administrators and Academic Affairs Administration under Surin Primary Educational Service Area Office 3

โมเดล Models	ตัวแปรพยากรณ์ Variables	R	R ²	Adj.R ²	Std.E.	F	Sig.
1	X ₅	0.93	0.87	0.87	0.11	2238.73	0.00*
2	X ₅ , X ₂	0.93	0.87	0.87	0.11	1181.18	0.00*
3	X ₅ , X ₂ , X ₄	0.93	0.87	0.87	0.10	796.48	0.00*

อภิปรายผล

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การร่วมมือกันแก้ปัญหา รองลงมา คือ การใช้คำถาม และน้อยที่สุด คือการทำงานแบบทีมในการสืบเสาะหาความรู้ ตามลำดับทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัด แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นร่วมกับครูโดยมุ่งเน้นประโยชน์สูงสุดของโรงเรียน กระตุ้นให้ครูคิดแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นโดยคิดวิธีการแก้ปัญหามากกว่าหนึ่งทางเลือก ผู้บริหารและครูร่วมมือกันเลือกทางออกที่ดีที่สุด ที่ทำให้ทุกฝ่ายพอใจและได้รับผลประโยชน์สูงสุด มีกลวิธีการถามคำถามเพื่อกระตุ้นให้ครูตั้งคำถามและตอบคำถามโดยใช้กระบวนการคิดค้นคว้าด้วยตนเอง เพื่อให้เกิดกระบวนการคิดค้นคว้าหาคำตอบในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น และสรุปแนวคิดได้ด้วยตนเอง เพื่อพัฒนาความคิดระดับสูงและความคิดสร้างสรรค์ สอดคล้องกับงานวิจัยของสมทรง นัทธีศรี (2561: 147) ได้ศึกษา ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 2 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของจันจิรา น้าขาว (2562: 113) ได้ศึกษา ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 พบว่าภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 โดย ภาพรวมอยู่ในระดับมากและสอดคล้องกับงานวิจัยของสุธาทิพย์ พันธุ์วัฒน์ (2564 : 137) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ปราจีนบุรี นครนายก พบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปราจีนบุรี นครนายก โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการวางแผนงานวิชาการ รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตร และน้อยที่สุด คือ ด้านการจัดการเรียนการสอน ตามลำดับทั้งนี้เป็นเพราะ สถานศึกษาในสังกัดมีการบริหารกิจกรรมทางการศึกษาทุกชนิดในโรงเรียนเพื่อปรับปรุงพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนให้ได้ผลดี มีประสิทธิภาพ และมีมาตรฐานประโยชน์แก่ผู้เรียน บรรลุตามอุดมการณ์และเป้าหมายของโรงเรียน มีองค์ประกอบ 5 ด้าน ดังนี้ 1. การพัฒนาหลักสูตร 2. การวางแผนงานวิชาการ 3. การจัดการเรียนการสอน 4. การวัดผลและประเมินผล 5. การนิเทศการศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยสมทรง นัทธีศรี (2561: 147) ได้ศึกษา ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของจันจิรา น้าขาว (2562: 113) ได้ศึกษา ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 พบว่า การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา การคัดเลือกหนังสือแบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน การแนะแนว การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การนิเทศการศึกษา การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา การวางแผนงานด้านวิชาการ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฌพรพรภรณ์ ชัยพรหม (2565 : 102) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารงานวิชาการ

ของโรงเรียนมัธยมวัดเบญจมบพิตร พบว่า การบริหารงานวิชาการโดยภาพรวมของโรงเรียนมัธยมวัดเบญจมบพิตร อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาารายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดจำนวน 8 ด้าน โดยเรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิต จากมากไปน้อย ดังนี้ การเลือกหนังสือแบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา การวัดผล ประเมินผลและดำเนินการเทียบโอน ผลการเรียนรู้ การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา การวางแผนงานด้านวิชาการ การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การจัดทำ ระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหาร สถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์เขต 3 มีความสัมพันธ์กันทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อยู่ในระดับค่อนข้างสูง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหาร สถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์สูง มักจะมีความสามารถในการผู้นำคือการเป็นบุคคลที่มีบุคลิกลักษณะหรือ พฤติกรรมในการแสดงออกถึงการมีความรู้ มีวิสัยทัศน์ มีจินตนาการมีความกระตือรือร้น มีเหตุผล มีความคิด สร้างสรรค์มีความสามารถในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นภายใต้สถานการณ์ต่าง ๆ รวมถึงความสามารถทำให้บุคลากร หรือผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทหน้าที่หรือภาระงานที่ได้รับมอบหมายให้บรรลุเป้าหมายหรือ วัตถุประสงค์ขององค์กรได้อย่างเหมาะสม และภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญใน การขับเคลื่อน และพัฒนาประสิทธิภาพของการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา การมีผู้นำที่มีความรู้ ความสามารถ และวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน จะช่วยส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องในทุกด้านของการจัดการเรียนการสอน และ ส่งผลให้ผลการเรียนรู้นักเรียนเป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น ดังนั้นภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาจึงมี ความสัมพันธ์ต่อการบริหารงานวิชาการ เพราะ ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญ และมีส่วน รับผิดชอบต่อการจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเป็นผู้กล้าคิดกล้าทำ และพัฒนา สนับสนุนครูให้ได้พัฒนาความสามารถ ที่สำคัญต้องมีความเข้าใจอย่างชัดเจนในการบริหารงานวิชาการ มี ความมุ่งมั่นความเป็นเลิศทางวิชาการเพื่ออนาคต โดยผ่านการมีส่วนร่วม การมีภาวะผู้นำสร้างสรรค์จะช่วยให้เข้าใจ ปัญหาที่เกิดขึ้นภายในองค์กรและร่วมกันเสนอแนะแนวทางการแก้ปัญหา มีคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ปรับปรุงความรู้และ ทักษะที่ตนเองมีอยู่ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการที่ดียิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแอส และ เพอร์ ซาล (2007 : 2) กล่าวว่า การส่งเสริมการเรียนรู้ของครูอาจารย์และบุคลากรซึ่งเป็นผู้ใหญ่ของโรงเรียนด้วย การเป็น ผู้นำเชิง สร้างสรรค์ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ จันจิรา น้าขาว (2562: 113) ได้ศึกษา ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ของผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารมีความสัมพันธ์กับการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 อยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และเป็นความสัมพันธ์ เชิงบวก และสอดคล้องงานวิจัยของนางเยาว์ เรืองบุญส่ง, อธิรัฐ วรบำรุงกุล, เรืองวิษญ์ นิลโคตร (2568 : 85) ภาวะผู้นำเชิง สร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริการงานวิชาการยุคปัญญาประดิษฐ์ สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง พบว่า ผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการ บริหารงานวิชาการ มีความสัมพันธ์กันในทางบวก ระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 4 พบว่า ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์เขต 3 พบว่า จากการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการใช้ คำถาม การร่วมมือกันแก้ปัญหา การตรวจสอบความเชื่อร่วมกัน สามารถอธิบายความแปรปรวนของการบริหารงาน

วิชาการของสถานศึกษาได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อนำมาสร้างสมการพยากรณ์ ได้สมการพยากรณ์ ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ในรูปคะแนนดิบ

$$Y = 0.45 + 0.79X5 + 0.07X2 + 0.03X4$$

สรุปผล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์เขต 3 2) เพื่อศึกษาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์เขต 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 4) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ครูของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 จำนวน 336 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับตามแนวคิดของ ลิเคิ์ทที่มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.975 ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก พิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านการร่วมมือกันแก้ปัญหา 2) การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก พิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านการจัดการเรียนการสอน 3) ความสัมพันธ์ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 พบว่ามีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับค่อนข้างสูง 4) ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 พบว่ามีการใช้คำถาม (X5) เป็นตัวแปรพยากรณ์ที่ดีที่สุด

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากและด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ การทำงานแบบทีมในการสืบเสาะหาความรู้

ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการ ดังนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ โดยมีการอบรมหาความรู้เพิ่มเติม เพื่อให้ตนเองมีความรู้รอบด้านทันต่อการเปลี่ยนแปลงและเป็นผู้นำให้กับองค์กร เน้นการทำงานเป็นทีมเพื่อพัฒนาโรงเรียน

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านการนิเทศการศึกษา

ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการ ดังนี้ ผู้บริหารควรมีการนิเทศ ติดตาม การเรียนการสอนของครูอย่างสม่ำเสมอเพื่อเป็นการกระตุ้นให้กำลังใจครูมีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 มีความสัมพันธ์กันทางบวก

ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการ ดังนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในให้สูงขึ้น เพื่อเป็นประโยชน์ในพัฒนาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาต่อไป

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 4 พบว่า ปัจจัยภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 มากที่สุด คือ ด้านการใช้คำถาม การร่วมมือกันแก้ปัญหา การตรวจสอบความเชื่อร่วมกัน

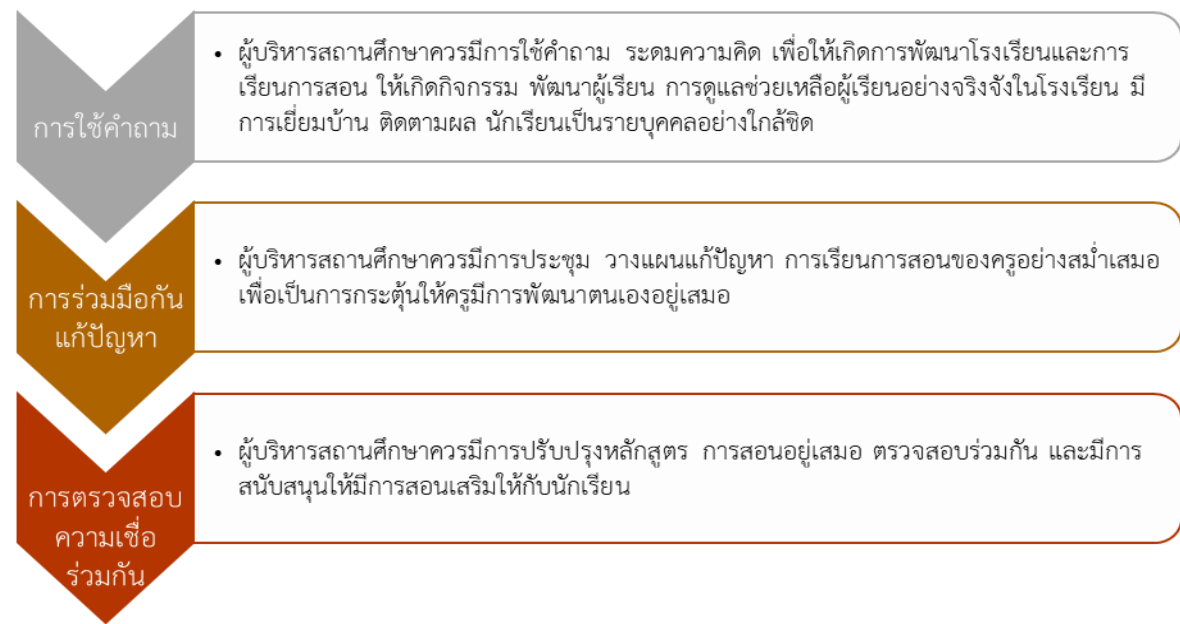
ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการ ดังนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในด้านดังกล่าวให้สูงขึ้น เพื่อเป็นประโยชน์ในพัฒนาการศึกษาต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตัวแปรอื่น ที่อาจส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการบริหารสถานศึกษาต่อไป

2.2 ควรศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาและการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา โดยวิธีวิจัยแบบผสมผสานเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกมากขึ้น

องค์ความรู้ใหม่

ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในด้านดังกล่าวให้สูงขึ้น เพื่อเป็นประโยชน์ในพัฒนาการศึกษาต่อไป

ภาพที่ 2 ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3

Figure 2 Creative Leadership of Administrators Affecting Academic Affairs Administration under Surin Primary Educational Service Area Office 3

จากโมเดลดังกล่าวทำให้ทราบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 มากที่สุด คือ ด้านการใช้คำถาม การร่วมมือกันแก้ปัญหา การตรวจสอบความเชื่อร่วมกัน ดังนั้น ควรพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในด้านดังกล่าวให้สูงขึ้น เพื่อเป็นประโยชน์ในพัฒนาการศึกษาต่อไป

References

- กระทรวงศึกษาธิการ (2556). *คู่มือการบริหารโรงเรียนในโครงการการ บริหารรูปแบบนิติบุคคล. (พิมพ์ครั้งที่ 4).* กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- จรุณี เก้าเอี้ยน. (2557). *เทคนิคการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษากลยุทธ์และแนวทาง การปฏิบัติ สำหรับผู้บริหารมืออาชีพ (พิมพ์ครั้งที่ 2).* สงขลา : ชานเมืองการพิมพ์.
- จันจิรา น้ำขาว. (2562). *ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6.* วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ณพรชกรณ ชัยพรหม. (2565). *การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมวัดเบญจมบพิตร.* มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- นงเยาว์ เรืองบุญสง, อธิรัฐ วรบำรุงกุล, เรืองวิชัย นิลโคตร. (2568). *ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการยุคปัญญาประดิษฐ์ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง.* วารสารสังคมพัฒนศาสตร์ ปีที่ 8 ฉบับที่ 3.
- นาวา สุขรมย์. (2550). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของ ผู้บริหารสถานศึกษากับ ประสิทธิภาพการสอนของครูโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หนองคาย เขต 2.* วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- ภวนันท์ชัย สวัสดิ์สละ. (2563). *การพัฒนากลยุทธ์การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26.* วิทยานิพนธ์ปริญญาโทการศึกษา มหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สมทรง นันทิตรี. (2561). *ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ที่ส่งผลต่อประสิทธิผล การบริหารงานวิชาการของ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 2.* วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, กรุงเทพฯ
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3. (2567). *รายงานผลการปฏิบัติงาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3.*

สุทธิรักษ์ หงสะมัด. (2551). *ก้าวนำพัฒนา*. ราชบุรี : ทีมงานจาบโฆษณาเฉลิมทองคำ.

สุชาติพิทย์ พันธุ์วัฒน์ (2564). *ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปราชญ์บุรี นครนายก*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

Ash, R. C., & Persall, J. M. (2007). *The principle as Chief Learning Officer: The New Work of Formative Leadership*. Birmingham: Stamford University Birmingham.

Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). *Determining sample size for research activities*. *Educational and Psychological Measurement* 30. (3), 607 – 610.